

Aukodanike ja Tartu Tähe kavaleride kandidaadid aastatel 2009–2012, kes ei ole saanud linnalt tunnustust (ja kes ei ole 2013. aasta nimekirjas)

NB! Põhjendusi ei ole uuendatud.

AUKODANIKE KANDIDAADID		
Kandidaat	Teened (NB! esitaja taotluse alusel)	Esitaja
Aili Paju	Meditsiinidoktor, kirjanik, loodusravi spetsialist. Uurinud hormonaalse seisundi muutusi stressi tingimustes vastsündinuil ja mitmesuguste haiguste korral, ravimtaimede toimet elundkondadele ja rehabilitatsiooni. Tema sulest tulnud ilukirjandust, taime- ja loodusravi raamatuid, õppekirjandust. Mitmekülgset andeka inimesena on rakendanud oma oskusi ja teadmisi rahva (sh tartlaste) vaimse ja füüsilise tervise hüvanguks.	Katriin Fisch-Uibopuu
Larissa Volpert	Emeriitprofessor, filoloogiadoktor ja malesuurmeister. Töötanud TÜs dotsendi ja professorina alates 1977. aastast. Pedagoogiline ja teaduslik tegevus jätkus ka pärast emeriteerumist. Tema tõeline teadusliku tegevuse õitseng saabus 1960ndate alguses, kui ta alustas Puškini loomingu ning vene-prantsuse kirjandussidemete uurimist oma ülikooliaegse sõbra, Juri Lotmani soovitusel. Tema tähtsamad teadustööd on kirjutatud Tartus. Siin pidas ta loenguid maailma-kirjandusest ja õpetas prantsuse kirjandusajalugu. Ta on rahvusvaheliselt tunnustatud teadlane, 150 artikli ning kolme monograafia autor. Lisaks teadustööle on ta aktiivne ka maleelus, osaledes aktiivselt turniiridel. Males on ta saavutanud 1955. aastal maailma maleturniiril teise koha ning olnud NLI maletšempion aastatel 1954, 1958 ja 1959.	Eesti Maleliit (Andrei Korobeinik, president), Tartu Ülikooli slaavi filoloogia osakond, Tartu Maleklubi, Tartu Ülikooli semiootika osakond, Tartu spordiveteranide liit, Kalda Päevakeskuse maleklubi
Ülo Vilimaa	Koreograaf, kelle viljakat loometeed tähistavad paljud menüü balleti-, ooperi-, opereti- ja draamalavastused ning muusikalid. Töötas Vanemuise teatris üle 30 aasta (1962–1997) tantsija, ballettmeistri ning peaballettmeistrina.	Vanemuise teater (Paavo Nõgene)
Ülo Kaasik	Eesti matemaatika ja informaatika <i>grand old man</i> , TÜ emeriitprofessor. Seotud ülikooliga juba 1948. aastast, kui astus ülikooli, hiljem alustas pedagoogitööd läbides etapid vanemõpetajast professorini. Publikatsioonide arv ulatub ligi 200ni. Ta on üks informaatika suuna rajajaid TÜs ja kogu Eestis. Tema initsiatiivil loodi 1959. aastal TÜ arvutuskeskus ning hangiti Eesti esimene elektronarvuti, mistõttu võib teda nimetada Eesti	Tartu Ülikooli arvutiteaduse instituut (Jaak Vilo)

	esimese arvuti „maaletoojaks“.	
Andres Metspalu	TÜ Eesti Geenivaramu direktor, akadeemik. Andnud suure panuse geenitehnoloogia ja molekulaardiagnostika edendamisse. Tema pikaajalise töö tulemusena on loodud Eestile oma biopank - TÜ Eesti Geenivaramu. Eelmise aasta lõpuks oli geenivaramusse laekunud üle 51 000 geenidoonori andmed. Sellise andmepanga olemasolu annab Eestile olulise teaduspotsiaali paista silma rahvusvahelises konkurents. Professor Metspalu on ka EL ESFRI biopankade programmi üks algataja ja üleilmse biopankade konsortsiumi P3G asutajaliige. Ta on TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudi biotehnoloogia õppetooli rajaja ning tal on oluline roll geenitehnoloogia kui eriala ja õppesuuna tekkimisel ja arengul ülikoolis ja Eestis, samuti molekulaarse diagnostika juurutamisel TÜ Kliinikumi baasil.	Tartu Ülikooli Geenivaramu
Ene Mihkelson	Luuletaja ja proosakirjanik. On töötanud Eesti Kirjandusmuuseumis ja TÜ žurnalistika kateedris. Aastast 1979 Eesti Kirjanike Liidu liige ja kutseline kirjanik. Esimesed luuletused avaldati ülikooli ajalehes 1967 ja esimene luulekogu ilmus 1978. Temalt on ilmunud 13 luulekogu, neli romaani, esseesid, lühiromaane, novelle. On pälvinud mitmeid kirjandusauhindu, sh ka rahvusvahelisi. Tänapäeva Eesti üks kõige tähelepanuväärsemaid kirjanikke, tõeline klassik. Keskendub oma loomingus olulistele teemadele nagu ajalugu, mälu, mäletamine, moraalsed valikud, juurte ja enese olemuse otsimine.	Tartu Oskar Lutsu nimeline linnaraamatukogu (Asko Tamme) Henn Käämbre, Tartu linna aukodanik
Tiiu-Mai Loko	Õpetaja, kes on oma silmapaistva elutöö teinud Tartus. Alates 1962. aastast töötanud Miina Härma gümnaasiumis (tööaastaid samas koolis kokku 46!). Oli inglise keele süvaõppe juurutamise juures õppekavasse. Pühendunud õpetaja, kelle tunnid olid põhjalikult ette valmistatud, tempokad ja emotsionaalsed. Töötas välja kaks unikaalset ainekava (Eesti maalugu ja Briti maalugu), koostas vastavad õpikud. Õpetanud keelt ka väljaspool gümnaasiumit, esinenud konverentsidel, teinud giiditööd	MHG vilistlaste nimel dotsent Mare Saag (Stomatoloogia kliiniku juhataja)
Olev Saveli	Eesti Põllumajandusakadeemia (alates 1991 Eesti Põllumajandusülikooli) rektor aastatel 1988–1993. Alates 1993 juhib Eesti Töuloomakasvatuse Liitu. Tema juhendamisel on kaitstud viis magistri- ja viis doktorikraadi. Kokku on kirjutanud 81 publikatsiooni. Olev Saveli valiti 2009 EMÜ aasta vilistlaseks.	EMÜ üliõpilasesindus (Silver Kuusik)

Tšeslav Luštšik	Töötab Tartu Ülikooli Füüsika Instituudis 1954. aastast. Oma uurimisalal (tahke keha füüsika, kitsamalt laia keelutsooniga materjalide optika ja spektroskoopia ning dielektrikute kiiritusfüüsika) on ta tunnustatud teadlane nii endises NSVLis kui Euroopas. 1964. aastast Eesti Teaduste Akadeemia liige. TÜ Füüsika Instituudis töötab ta veel tänagi vanemteadurina. Tema käe all on Tartu Ülikoolis üles kasvanud mitmed põlvkonnad füüsikuid. Tema sulest on ilmunud viis monograafiat ning teaduspublikatsioonide arv küündib 350ni.	Aadu Must
Rein Järlik	Eesti iseseisvuse taastaja, laulva revolutsiooni eestvedaja, ajakirjanik. On esindanud Tartut nii Ülemnõukogus, Eesti Kongressis ning Riigikogus. Juhib 20. augusti klubi, Eesti riikliku iseseisvuse poolt hääletanud ülemnõukogu saadikute ühendust. Legendaarse telesaate „Mõtleme veel!“ üks algatajaid ja juhte. Poliitikaelse perioodi elutöö tegi Rein Järlik Eesti Televisioonis. 1965. aastal asus ta tööle ETV Tartu stuudiosse, kuhu jäi kuni ülemnõukokku valimiseni. Mastaapseim panus telearhiivi oli saatesari „Viiekümneand“. Tema tõi telesaadetesse ka küüditamiste ja repressioonide teema ning käsitles nõukogude ajal pigem mittelevinud keskkonnateemat.	Eesti Keskerakonna Tartu linna piirkond (Aadu Must)
Jüri Jürgenson	Pastor <i>emeritus</i> Jüri Jürgenson õppis esialgu veterinaariat, kuid heideti usuliste veendumuste pärast kõrgkoolist välja. Täiendas end Moskvas EKB piiblikursustel teoloogias ja piibliainetes, samuti iseõppimise teel. Asus tööle Tartu Salemi koguduse pastorina 1972 ja töötas sellel kohal kuni 2001. aastani. Aastatel 1992–2000 juhtis ta ka Salemi kiriku uue hoone ehitust. On aastakümneid jaganud hinge-valgust ja vaimset tuge, eriti veel sel ajal, kui ühiskond ametlikult seda ei tunnustanud.	Toivo Pilli
TARTU TÄHE KAVALERIDE KANDIDAADID		
Edgar-Johannes Leppik	Praegu 93aastane vanahärra on töötanud 70 aastat tantsupedagoogina. 1941. aastal asus Leppik tööle tantsu erialal, andes kursusi täiskasvanutele ja koolinoortele Tartu linnas ja maakonnas ning avas tantsukooli. 1947. aastal korraldas ta esimesed üle-eestilised	MTÜ Tartumaa Rahvakultuuri Keskseks, ettepanekut toetab Tiigi Seltsimaja

	tantsuvõistlused. Aastaid töötas ta Tartu linna I ja II kultuurimajas kunstilise juhina ja osales kuni 2003. aastani kõigi piirkondlike ja vabariiklike laulu- ja tantsupidude organiseerimiskomisjonide töös. Avaldas õpiku „Õpime tantsima“. Paljud praegused tipp-võistlustantsijad ja tantsuõpetajad on olnud tema õpilased.	
Elle Tarik	Elupõline raamatukoguhoidja Elle Tarik alustas raamatukogutööd 1964. aastal. Töötanud mitmes Tartumaa rahvaraamatukogus. 1975–83 oli linna keskraamatukogu direktor. Ta on pagulaseestlaste annetustel baseeruva väliseesti osakonna eestvedaja ja looja ning töötab tänagi väliseesti ja vanema raamatu osakonna raamatukoguhoidjana. 1987. aastal alustas Oskar Lutsu nimikogu komplekteerimist. On koostanud mitmeid sisukaid näituseid. Kolleegid hindavad tema töökust, korrektsust, laialdasi teadmisi ja pühendumust. Tema sulest on ilmunud arvukalt erialaseid artikleid. Tegelenud Tartu raamatukogude ajaloo uurimisega.	Tartu Oskar Lutsu nimeline linnaraamatukogu (Asko Tamme)
Ülo Tonts	Kirjandus- ja teatriuurija. On töötanud õpetajana Tartu keskkoolides, teadurina Kirjandusmuuseumis ning Keele ja Kirjanduse Instituudis. Olnud TÜ eesti kirjanduse õppetooli dotsent ja Viljandi Kultuurikolledži teatriajaloo õppejõud. Tema sulest ilmunud palju kirjandus- ja teatrikriitikat ning märkimisväärne arv raamatuid.	Teater Vanemuine (Paavo Nõgene)
Toomas Frey	Bioloogiadoktor ja Eesti Maaülikooli emeriitprofessor. Ökoloog, geobotaanik ja metsateadlane, kes on avaldanud üle 200 teadusartikli, lugenud loengukursusi ja juhendanud teadustöid. Töötanud teadlase ja õppejõuna Zoologia ja Botaanika Instituudis, Tartu Ülikoolis ning Eesti Maaülikoolis, tema algatusel rajati TÜ väliuurimise statsionaar Voorel. Tema tähtsaimaks teeneks võib pidada tema rolli Eesti keskkonnaseisundi uurimisele aluse panemisel ja Eesti ökoloogiateaduse rajamisel.	Linet Frey-Toompere
Erich Luht	Erilist äramärkimist väärib tema töö Tartu 5. Keskkooli juhina, mis jääb poliitiliselt raskesse perioodi 1950ndatel aastatel, mil valitsesid hirm, repressioonid ja poliitiline surve. Erich Luht julges vajalikul hetkel teha arukaid ja julgeid otsuseid vastu valitsevat survet. Näiteks julges ta noorteorganisatsiooni "Sini-Must-Valge" Siberis käinud liikmeid oma kooli õpilasteks võtta ja võimaldas neil haridusteed jätkata.	Tamme gümnaasiumi vilistlaste nimel direktor Toomas Mälksoo
Vello	Emeriitprofessor. Pannud aluse mitmetele	TÜ Kliinikum (Urmas Siigur)

Salupere	sisehaiguste ja mao-seedetrakti haiguste lastele uurimustele. Kirjutanud ligi 300 teaduspublikatsiooni ja juhendanud doktoritöid. Tema algatusel loodi TÜ Kliinikumi sisekliiniku koosseisus gastroenteroloogia osakond. Loonud koolkonna mao-seedetrakti haiguste alal, väljapaistvad teened tervishoiu korralduse valdkonnas.	
Tiit Haviko	Tunnustatud ja populaarne ortopeed. Ta on kirurgilise ortopeedia ning traumatoloogia-ortopeedia eriala olulisi arendajaid, hinnatud õppejõud ja samaaegselt väsimatu teadusuuringute korraldaja.	Tartu Arstide Liit (Tuuliki Hion)
Madis Linnamägi	Haridustegelane. Varakult tekkis huvi eesti haridusloo vastu. Tema algatusel ja kaastegevusel said teoks konverents „300 aastat rahvakooli“, haridusmemoriaal „Eesti rahvakool 1686“, sümboolsed kalmukivid (Forselius, Ignatsi Jaak, Andreas Verginius, Adrian Verginius, Albrecht Sutor), mitme Vabadussõja ausamba taastamine jne. B. G. Forseliuse Selts, mille esimees ta on juba 20 aastat, kuulutab kultuurilugu, väärtustab haridust, tegeldakse noorsootöö ja teadusharidusega.	Arnold Rüütel Helmut Piirimäe, Endel Eduard Taniloo
Tiia Neuvonen Sakari Neuvonen	Rajasid 1997. aastal Tartu ja Tampere kultuuri- ja koostöökeskuse, mis sai tuntuks kui Tampere maja ja mis kujunes kiirelt üheks Tartu värvikaimaks kultuurikeskuseks. Tampere maja kunstigaleriid, kirjandusõhtud, kontserdid ja seminarid on tuntud ja armastatud nii Tartus kui kaugemalgi. Teinud suurt tööd kahe kultuuri suhete arendamisel.	Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakond (Berk Vaher)
Mart Ustav	TÜ tehnoloogiainstituudi direktor (2002–07), nüüd professor. Rahvusvahelise renomeega teadlane papilloomiviiruste uurimise alal. Suur panus TÜ tehnoloogiainstituudi tegevusse ja tehnoloogiainstituudi maja ehitamisse.	Tartu Ülikool, Alar Karis Erik Puura, TÜ tehnoloogiainstituudi direktor
Valdur Tiit	Füüsik. Pühendanud end teoreetilise astrofüüsika, teadusaparaadiehituse, eksperimentaalfüüsika, kosmosetehnika ja taastuvate energiaallikate kasutamise uuringutele. Teda võib pidada teadusaparaadiehituse loojaks Tartus. Tema osavõtul ja juhtimisel ehitati TA Füüsika Instituudi aparaadiehituse hooned ja Tartu Observatooriumi Tõravere hooned. Organiseerinud mitmeid rahvusvahelisi teaduskonverentse Tartus ja avaldanud üle 130 publikatsiooni.	Tartu Linnavolikogu liikmed Veera Sirg, Vahur Valdna ja Robert Närskä
Nikolai Põdramägi	Hinnatud spetsialist veresoontekirurgia erialal. Teinud üle 4000 operatsiooni. Õpetanud väga paljusid üliõpilasi, interne, resident, täiendkoolituse arste. Pidanud loenguid puuetega	Tartumaa Kutsehaigete Ühing, Aleksander Nukka

	inimestele. Tegelenud aktiivselt spordi ja muusikaga.	
Vahur Kalmre	Ajakirjanik. Edasis alates 1980. aastast, Tartu Postimehe toimetust juhtinud alates 2001. aastast. Tema juhtimisel ilmuv Tartu Postimees on mõjukas ja väga suure lugejaskonnaga ajaleht. Hoolib väga oma kodulinna heast käekäigust. On ka Tartu Postimehe kujundusjuht: esimese Eesti ajalehena saadi auhind maailma ajalehtede kujunduskonkursil, lisaks hulk muidu auhindu. Jaganud oma erialaseid teadmisi tudengitele Kõrgemas Kunstikoolis ja TÜ-s.	Kolleegid Tartu Postimehe toimetusest (15 allakirjutanut)
Ants Pilt	Ta on lõpetanud TÜ füüsikuna. Alates 1960. aastast on olnud 35 aastat Tartu Ülikooli automotokabineti juhataja ja õppejõud. Ta ei istu ka pensionärina käed rüpes, ta luuletab ja osaleb aktiivselt linnaelus. 2001. aastast hakkas Ants Pilt kirjutama raamatuid eesti rahva elust. Seni on neid ilmunud 34, üks inglise keeles „About Estonia“.	Polina Lapõševa
Jaan Tooming	Vanemuise lavastaja, kes väärrib tunnustust pikaajalise loomingulise tegevuse eest. Ta on end eesti teatri ajalukku kirjutanud 1960–1970ndate aastate teatriuuduse juhtfiguurina. Suurem osa Jaan Toominga loomeperioodist olnud seotud Vanemuise teatriga. Viimase aja silmapaistvad lavastused on Toomingal valminud koostöös Anne Tüرنpuga: „Lemminkäinen – mäng Kalevala teemal“, „Painaja ja tundmatu“ ning 2008. aastal teatris NO99 valminud „Macbeth“.	Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakond
Pertti Pyhtilä	Töötas 1994–2006 Soome Instituudi kultuurisekretärina Tartus ning enne seda Soome Suursaatkonnas, kus ta 1993. aastani vastutas avatud esinduse eest. Arvukate sündmuste korraldamise abil toonud soome kultuuri tartlastele ja lõunaestlastele lähemale ning aidanud ka Eestit ja Tartut Soomes tutvustada. On koostanud veebilehekülje Soome ja soomlastega seotud paikadest Tartus. Tema suur töö kahe kultuuri suhete arendamisel ning Tartu rolli tähtsustamisel neis suhetes väärrib tunnustust.	Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakond, Berk Vaher
Urmas Siigur	TÜ Kliinikumi uuendamine, millega andnud panuse kogu Eesti meditsiini arengule.	Linnakodanik (<i>ei soovinud oma nime avaldada</i>)
Veljo Tormis	Helilooja, kelle panus Tartu ja Lõuna-Eesti rahvakultuuri talletamisel, koorimuusika ja regilaulu õpetamisel ning tema heliloomingu kasutamisel Tartu koorilauljate, heliloojate ja interpretide töödes on olnud hindamatu. Kümned tuhanded tartlastest koorilauljad on Tormise laule laulnud ja nende lauludega Tartule kuulsust toonud. Veljo Tormise erilised teened	Indrek Mustimets, tartlane ja Tartu Ülikooli Kammerkoori president

	Tartu linna ja tartlaste ees ongi aastakümnetepikkune huvi ning kaasalöömine Tartu ja Lõuna-Eesti muusikaelus (muusikalavastused Vanemuises, kontserdid, õpitoad, salvestamised, töö kooridega, loengud Tartus, sh Tartu Ülikoolis).	
Nora Kutti	Nora Kutti, kes tähistab sel aastal on 90. sünnipäeva, on üle 30 aasta olnud spordi-pedagoog ja ülikooli kehakultuuriteaduskonna õppejõud. Sportliku tegevusega alustas 12-aastaselt ja jätkab seda veteransportlasena tänaseni. Aastail 1940–1952 oli ta 38 korral Eesti meister ujumises. Senioride Euroopa ja maailma-meistrivõistlustel on ta saavutanud märkimisväärsed tulemusi, saades korduvalt kuld-, hõbe- ja pronksmedaleid nii kergejõustikus kui ka ujumises. 1964. aastal koostas ta ujumise ja 1966. aastal vettehüpete oskussõnastiku. Oma pikaajalise sportliku tegevusega on ta olnud eeskujuks noortele, esindanud kõrge eani väärikalt Tartu linna. On aidanud koostada ja säilitada spordiajalugu.	Tartu Spordiveteranide Koondis (Sirje Kaur), Eesti Ujumisliit (Toomas Kleesment), TÜ kehakultuuriteaduskond (Mare Vene), Sotsiaaldemokraatliku erakonna Tartu piirkond (Tõnu Ints)
Aime Punga	Hugo Treffneri Gümnaasiumi õppealajuhataja. Lisaks eeskujulikult tehtud põhitööle on ta mitme kogu Eestit mõjutanud haridusuuenduse initsiaatoriks ja läbiviijaks. Tal on silmapaistev roll HTG kujundamisel edukaks, paljude paralleelide, õppesuundade ja valikainetega puhtaks gümnaasiumiks, näidates suunda, kuhu liigub praegu kogu Eesti gümnaasiumiharidus. Paljuski on Aime Punga loodud ja käivitatud HTG-s tänasel päeval väga edukalt töötav kursuseõppe (perioodõppe) süsteem. Lisaks igapäevasele tööle koolis on ta nõustaja ja eksperdina jaganud haridusalaseid teadmisi ning kogemusi nii vabariigi, Tartu linna kui ka paljude naaberkoolide tasandil. Julgeid uuendusmõtteid jätkub tal tänaseni. Teistele õpetajatele suureks eeskujuks.	Tartu Linnavalitsuse haridusosakond (Riho Raave)
Jaan Isotamm	Kirjanik ja toimetaja, luuletajanimena Johnny B. Teinud kauaaegset väljapaistvat tööd ajakirja "Akadeemia" toimetaja, tõlkija ja publikatsioonide tegijana, eriti aga ühiskonna käekäigust hooliva mõtleja ning literaadina. 1950–1960ndatel tegutses põrandaaluses rahvuslikus õpilasorganisatsioonis, mille eest sai 1956 karistuseks seitse aastat vangilaagrit Mordvas, hiljem sai tööd vaid katlakütjana. Ta on olnud mitmete raamatute koostaja või kaaskoostaja ning tõlkija, raamatusarja "Eesti mälu" nõustaja. Teda on nimetatud üheks eesti elu ja eesti	Eesti Kirjanike Liit (Piret Bristol)

	kultuuri suurkujuks.	

Koostas:

Lilian Lukka

Avalike suhete osakonna teabeteenistuse juhataja

516 4592, lilian.lukka@raad.tartu.ee